

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum „Stara Chałupa” to zabytkowy drewniany dom, który jest przykładem tradycyjnego budownictwa Żywiecczyny i jednym z najstarszych przykładów architektury ludowej. Lokalna legenda głosi, że w chałupie miał się zatrzymać król Jan Kazimierz podczas ucieczki przed Szwedami. Miał tu nocować również Jan III Sobieski w drodze do Wiednia.

Chałupa została zbudowana w 1739 roku o czym świadczy napis umieszczony na środkowym tragarzu w izbie: "**RESTAVRATOR DOMI NOVI SEBASTIANUS CAPUTA JEZUS MARIA JÓZEF**". Budowniczym był Piotr Gorel – karczmarz milowski. Prawdopodobnie początkowo chałupa mogła pełnić funkcję wiejskiej karczmy. Uwieczniony w inskrypcji Sebastian Caputa urzędnik folwarczny z Węgierskiej Górki zakupił od Bartłomieja syna Piotra Goreła w roku 1760 całe gospodarstwo wraz z zabudowaniami i inwentarzem. Syn Sebastiana Caputy, Jan, będąc bezdzietnym przyjął na wychowanie, a następnie usynowił swego siostrzeńca Marcina Kąkola, któremu przekazał całe swoje gospodarstwo. W momencie przejmowania gospodarstwa ojciec Marcina Kąkola pełnił urząd wójta w Milówce. Od tej pory, aż do początku lat 70-tych XX wieku "Stara Chałupa" pozostawała we władaniu rodziny Kąkolów.

W latach 80-tych obiekt poddano gruntownej renowacji z uwzględnieniem szczegółowych badań terenowych, po czym został udostępniony publiczności w 1988 roku. **Od 1992 r. obiekt stanowi własność gminy Milówka** a jej aktywnym włodarzem jest Gminny Ośrodek Kultury w Milówce. Wyposażenie budynku jest własnością Muzeum Miejskiego w Żywcu. W 2010 r. w chałupie przeprowadzono remont a obok sprowadzono drugi budynek z Przyłękowa, w którym organizowane są warsztaty bibułkarstwa, malarstwa na szkle i ceramiki.

Chałupa zbudowana jest z długich, drewnianych bali połączonych na obłap i rybi ogon, osadzonych na kamiennej podmurówce. Nakrywa ją dwuspadowy dach pokryty gontem z półdaszkami w ścianach szczytowych.

Wystrój chałupy wraz z układem pomieszczeń i sprzętów jest doskonałą ilustracją dawnego stylu życia oraz hierarchii wartości jej mieszkańców.

Do sieni chałupy wchodzi się przez ozdobne kołkowane i szalowane drzwi o archaicznej konstrukcji. Część gospodarczą sieni symbolizuje tu gliniane klepisko, które służyło do omłotów zboża oraz rolnicze narzędzia rozwieszane na ścianach. Tutaj przygotowywano karmę dla zwierząt, wykonywano również półprodukty (kasze, mąki) dla ludzi. Z sieni drewniane schody prowadzą na strych, który służył jako wędzarnia. Na przedłużeniu sieni po kamiennych stopniach wchodzi się do komory, która służyła do

przechowywania żywności, narzędzi i sprzętów związanych z pracami gospodarczymi.

Do izby mieszkalnej prowadzą drzwi na ozdobnie kutych zawiasach. Małe okna wpuszczają niewiele światła, stwarzając przytulny półmrok i skutecznie zatrzymując w izbie ciepło. Do oświetlenia służyły drewniane szczapki zwane "śłojskami" zatykane w metalowe uchwyty. Tam gdzie nie można było używać otwartego ognia, posługiwano się latarkami stajennymi z oszklonymi bokami. Po lewej stronie od wejścia znajduje się piec chlebowy z okapem, a na metalowych podstawkach stoją gliniane garnki do gotowania. Wokół pieca rozpościera się "królestwo" gospodyni, a więc rozmaite naczynia do dojenia i przechowywania mleka tzw. "gielety", maślnica, foremki do masła, łyżki, łyżniki, narzędzia do pieczenia chleba i naczynia pasterskie.

Po przekątnej do pieca był tzw. „**święty kąt**” z **kapliczką** co wskazuje na szczególne znaczenie tej części izby. Od kąta w obie strony rozchodzą się obrazy o treści sakralnej, które świadczyły o religijności i zamożności gospodarzy. Poniżej obrazów stoi stół z intarsjowanym, czyli wykładanym innym gatunkiem drewna, blatem. Stół pełnił funkcję domowego ołtarzyka, a używany był tylko w czasie ważnych świąt.

Ławy służyły do siedzenia ale także jako miejsce do spania. **Na uwagę zasługuje tzw. "szlabanek"** z rozkładanym siedzeniem, służący jako tapczan. Łóżko w izbie to miejsce do spania dla gospodarzy. W dzień układano na nim piętrowo pościel z innych pościeli i przykrywano je samodziałowymi narzutami, a na tym układano stos poduszek w haftowanych poszewkach. Obok stała kołyska dla najmłodszej latorośli. Pozostali domownicy rozkładali się do snu na ławach bądź na „zapiecku”. Ważnym elementem wyposażenia wnętrza izby była jedna lub więcej malowanych skrzyń. Służyły one do przechowywania cenniejszej odzieży, pościeli, pieniędzy, koralików itp. Skrzynie często wyposażone były w kółeczka, ułatwiające jej przemieszczanie w razie pożaru.

Po prawej stronie od wejścia do izby znajdowała się **część gospodarcza**. Stoją tu putnie, konewki na wodę, zimną stała beczka z kapustą. Zdarzało się, że w kącie tym umieszczano kilkudniowe cielęta, które przyszły na świat w okresie zimowym.

Z izby drugie drzwi prowadzą do następnego pomieszczenia zwanego alkierzem. Jest to część budynku, która konstrukcyjnie została wyodrębniona w trakcie budowy. Przez ścianę przechodzi tam trzon pieca chlebowego, a przy nim w podłodze znajduje się mała piwniczka, która pełniła funkcję schowka. **Obecnie znajduje się tam krosno służące do tworzenia tkanin.**

„**Stara Chałupa**” to nie tylko muzeum, w którym zwiedza się ekspozycje, ale również miejsce spotkań podczas których można zobaczyć pokaz przędzenia wełny, łuskania fasoli czy skubania pierza.

Informacje dla zwiedzających:

Godziny otwarcia Muzeum "Stara Chałupa":

pon - nieczynne

wtorek-piątek - 9.00 - 14.00

sobota - 10.00 - 14.00

niedziela - nieczynne

Cennik:

bilet normalny - 6 zł

bilet ulgowy - 3 zł

przewodnik - 10 zł

Grupy zorganizowane (maks. 50 osób na jedno wejście do muzeum) prosimy o wcześniejszy kontakt z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Milówce pod nr. tel. 33 8637-399 w celu rezerwacji terminu zwiedzania.

Muzeum "Stara Chałupa"

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum Stara Chałupa

Muzeum Stara Chałupa